

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0524U000369

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 30-10-2024

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Міщенко Олена Віталіївна

2. Olena V. Mishchenko

Кваліфікація: к. геогр. н., доц., 11.00.11

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6801-7197

Вид дисертації: доктор наук

Шифр наукової спеціальності: 11.00.11

Назва наукової спеціальності: Конструктивна географія і раціональне використання природних ресурсів

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 15-10-2024

Спеціальність за освітою: Географія і біологія

Місце роботи здобувача: Волинський національний університет імені Лесі Українки

Код за ЄДРПОУ: 02125102

Місцезнаходження: проспект Волі, буд. 13, Луцьк, Луцький р-н., 43025, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

III. Відомості про дисертацію

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 35.051.08

Повне найменування юридичної особи: Львівський національний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02070987

Місцезнаходження: вул. Університетська, буд. 1, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Волинський національний університет імені Лесі Українки

Код за ЄДРПОУ: 02125102

Місцезнаходження: проспект Волі, буд. 13, Луцьк, Луцький р-н., 43025, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 39.03.19

Тема дисертації:

1. Конструктивно-географічні засади організації сакральних ландшафтів: теорія і практика
2. Constructive and geographical principles of the organization of sacred landscapes: theory and practice

Реферат:

1. Обґрунтовано теоретичні, методологічні та методичні засади конструктивно-географічного дослідження сакральних ландшафтів, що визначає новий науковий напрям п сакральне ландшафтознавство, який сформувався на основі синергії природничого та антропогенного ландшафтознавства й вивчає закономірності формування, організаційні засади функціонування, особливості використання та збереження сакральних ландшафтів. Сакральний ландшафт є об'єктом вивчення низки наук, які належать до різних галузей знань. Саме тому в дослідженні застосовано трансдисциплінарний підхід, що забезпечує використання наукового доробку не лише географії, а й історії, релігієзнавства, філософії, соціології, культурології, екології та ін. Провідними чинниками еволюції сакрального ландшафту є час і функціональне призначення, що визначає його інформаційне наповнення. На формування меж сакральних утворень

впливають історичні, етнокультурні, національні та природні їх особливості. Проведене дослідження тафальних, храмових й монастирських ландшафтів, водних джерел в структурі сакральних ландшафтів, дало змогу визначити закономірності їх формування та функціонування і запропонувати заходи раціонального використання і збереження. Подано теоретичні та методологічні засади оцінювання сакрально-рекреаційного потенціалу території. Автором розроблена методика оцінювання сакрально-рекреаційного потенціалу й апробована на прикладі Волинської області, що дало змогу побудувати графічні моделі, виявити сильні й слабкі сторони, можливості та ризики розвитку сакрально-рекреаційного потенціалу адміністративних районів області. Визначено зміст поняття та складники сакральної спадщини, проведено її просторовий аналіз. Обґрунтовані рекомендації щодо збереження сакральної спадщини України забезпечать збереження не лише природних та культурних цінностей, а й національну українську ідентичність.

2. In the dissertation work, a constructive and geographical conceptualization of the sacred landscapes organisation, methodology justification and approbation of the developed research toolkit for determining the regularities of formation, organizational principles of functioning, measures development and mechanisms for the preservation and optimization of sacred landscapes state which determines a new scientific direction, namely sacred landscape studies, which was formed based on the synergy of natural and anthropogenic landscape science. The sacred landscape is the object of study of numerous sciences that belong to different fields of knowledge. Therefore, the research uses a transdisciplinary approach which ensures the use of scientific achievements not only in geography, but also in history, religious studies, philosophy, sociology, cultural studies, ecology, etc. The sacred landscape, which is a natural, natural-anthropogenic, anthropogenic system formed as a result of the interaction of nature and man, associated with certain life symbols, myths, significant events, religious feelings, has an extremely valuable meaning for a person or a group of people and requires special respect and security. The conceptual components of defining the essence of the sacred landscape have been substantiated by identifying approaches, spatial levels, functions, principles of identification. In the thesis, a theoretical generalization of the classification experience constructions has been carried out and a typological scheme of the class of sacred landscapes has been created, in which such subclasses as temple and monastery, tafalny, water and dendrological sites have been distinguished. The conducted analysis has made it possible to build a classification of sacred landscapes based on the ranking of the features of territorial systems and their sacred components (territories and objects) according to the level of organization, temporal variability, genesis. The formulated concept of the sacred landscapes organization contains a set of theoretical dependencies that reveal the content and conditions of the sacred landscapes emergence, their structural organization, modern functioning, significance for social practice and ultimately theoretical generalizations. The sacred landscape is characterized by the presence of spatial, temporal and morphological structure. The author has developed a structural and logical scheme of the evolution of the sacred landscape which highlights such stages as the emergence of the landscape and the formation of the ethno-base, the creation and sacralization of cult objects, the sacred landscape functioning, and the sacred landscape disappearance. The tafal landscape is considered by the author as a kind of the sacred and interpreted as a complex natural anthropogenic or anthropogenic system that has clear boundaries, includes burials, natural, anthropogenic-technogenic components, a person, or a group of people who, due to perceptual factors, consider such a system an object of worship and respect. A classification scheme of tafal landscapes has been formulated, where the following classification features have been distinguished: characteristics of burial structures, periodization chronology, protection status. The leading factors of the functioning of the tafal landscape in the structure of the city are physis-geographic and socio-economic conditions, sanitary compliance, transport accessibility, and the presence of temple complexes. The thesis substantiates the structural and logical scheme for evaluating the sacred and recreational potential of the territory. The developed methodology for evaluating the sacred and recreational potential was tested in the Volyn region, which made it possible to build graphic models, identify strengths and weaknesses, opportunities and risks of developing the sacred and recreational potential of the administrative districts of the region. The dissertation has carried out a spatial analysis, a comprehensive assessment of the sacred cultural heritage of Ukraine, which made it possible to rank the regions according to a standardized indicator (the number of sacred monuments). Reasonable recommendations for the conservation of

Ukraine's sacred heritage will ensure the preservation of not only natural and cultural values, but also the national Ukrainian identity.

Державний реєстраційний номер ДіР: 0122U000943; 0117U004199

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Освоєння нових технологій транспортування енергії, впровадження енергоефективних, ресурсозберігаючих технологій, освоєння альтернативних джерел енергії

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Черчик, Л., Міщенко, О., & Єрко, І. (2014). Туристично-рекреаційний комплекс Волинської області: передумови розвитку. Луцьк: Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
- Черчик, Л., Єрко, І., Коленда, Н., & Міщенко, О. (2014). Сучасний стан розвитку туристично-рекреаційного комплексу Волинської області. Луцьк: Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
- Міщенко, О. В. (2024). Сакральний ландшафт: теорія, методологія, практика. Луцьк: Вежа-Друк.
- Міщенко, О. В. (2014). Розвиток подієвого туризму у місті Луцьку. Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, серія: Географічні науки, 11 (288), 137п142.
- Міщенко, О. В. (2016). Ландшафти Волинської області. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, серія: Географія, 2 (41), 72п77.
- Міщенко, О. В. (2016). Еколого-господарська оцінка сучасного стану ландшафтів Волинської області. Природа Західного Полісся та прилеглих територій. Збірник наукових праць Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, № 13, 19п24.
- Міщенко, О. В. (2017). Суспільні передумови розвитку екотуризму в національних природних парках Волинської області. Часопис соціально-економічної географії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, 22 (1), 105п 110.
- Міщенко, О. В. (2018). Сакральний ландшафт: зміст та функції. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка, серія: Географія, 1 (70), 83п88. <https://doi.org/10.17721/1728-2721.2018.70.15>
- Міщенко, О. В. (2018). Водні джерела Волинської області в структурі сакрального ландшафту. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка, серія: Географія, 3 (72), 88п93. <http://doi.org/10.17721/1728-2721.2018.72.15>
- Міщенко, О. В. (2019). Історико-географічні аспекти формування та функціонування тафальних ландшафтів. Науковий вісник Херсонського державного університету, серія: географічні науки, вип. 10, 42п47. <https://doi.org/10.32999/ksu2413-7391/2019-10-6>
- Міщенко, О. В. (2019). Сакральний ландшафт: класифікація та інтерпретація. Науковий вісник Чернівецького університету, серія: Географія, вип. 808, 40п46.
- Міщенко, О. В. (2019). Тафальний ландшафт в структурі міста (на прикладі м. Луцька). Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка, серія: Географія, 2 (75), 49п54. <http://doi.org/10.17721/1728-2721.2019.75.8>
- Міщенко, О. В. (2020). Еволюція сакрального ландшафту. Науковий вісник Херсонського державного університету, серія: географічні науки, вип. 12, 25п31. <https://doi.org/10.32999/ksu2413-7391/2020-12-3>

- Міщенко, О. В., & Фенко, В. О. (2021). Водні джерела Волинської області: класифікація та просторове розташування. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка, серія: Географія, 3 (80), 36п40.
- Міщенко, О. В. (2022). Закономірності розташування та функціонування храмових та монастирських ландшафтів у структурі міста. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, серія: географія, №1, 120п128.
- Петлін, В. М., & Міщенко, О. В. (2022). Сакральні джерела Львівської області в структурі ландшафтів. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, серія: географія, 2 (53), 107–113.
- Міщенко, О. В., & Карпюк, З. К. (2023). Геолого–геоморфологічні умови формування, кадастр та перспективи заповідання водних джерел Волинської області. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, серія: Географія, 2 (55), 26п35.
- Mishchenko, O. (2018). Classification scheme of sacred landscapes. *European Journal of Geography*, 9 (4), 62п74.
- Mishchenko, O. V. (2019). Structural organization of sacred landscapes. *Journal of Geology, Geography and Geoecology*, 28 (3), 487п494. <http://doi: 10.15421/111944>
- Mishchenko, O. (2022). Formation and functioning regularities of temple and monastery landscapes. *Geografický časopis*, 74 (1), 31п50. <https://doi.org/10.31577/geogrcas.2022.74.1.02>
- Mishchenko, O. (2023). Theoretical foundations of the study of sacralrecreational potential. *Journal of Geology, Geography and Geoecology*, 32 (2), 342п351. <https://doi.org/https://doi.org/10.15421/112331>
- Міщенко, О. В. Сакральна спадщина України: класифікація та просторовий аналіз. Український географічний журнал. 2023. № 4, 44–52. <https://doi.org/10.15407/ugz2023.04.044>
- Міщенко, О. В. (2023). Обґрунтування заходів раціонального використання та охорони сакральних джерел. Географічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки, № 2, 14п21. <https://doi.org/10.32782/geochasvnu.2023.2.02>
- Міщенко, О. В., & Соловей, В. В. (2015). Еколого–господарська організація території Волинської області. Матеріали доповідей Всеукраїнської наукової конференції, присвяченої 15-річчю кафедри Конструктивної географії і картографії Львівського Національного університету імені Івана Франка, Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка.
- Міщенко, О. В., & Черчик, Л. М. (2016). Цілющі джерела Волинської області. V Миколаївські читання, Матеріали Міжнародної науково–практичної конференції. Луцьк: Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки.
- Міщенко, О. В. (2018). Водні джерела національного природного парку “Цуманська Пуща”, як сакральні об’єкти культурної та природної спадщини. Комплексне збереження історико–культурної та природної спадщини у заповідних об’єктах. Матеріали Всеукраїнської науково–практичної конференції. Миколаїв: Вид-во ЧНУ імені Петра Могили.
- Міщенко, О. В., & Смедюк, В. В. (2018). Передумови формування санаторної мережі у Ківерцівському районі Волинської області. Суспільно–географічні чинники розвитку регіонів. Матеріали II Міжнародної науково–практичної інтернет–конференції. Луцьк: Волиньполіграф.
- Міщенко, О. В., & Крам, Н. В. (2018). Антропогенна перетвореність ландшафтів Горохівського району Волинської області. Суспільно–географічні чинники розвитку регіонів. Матеріали II Міжнародної науково–практичної інтернет–конференції. Луцьк: Волиньполіграф.
- Бакалейко, В. & Міщенко, О. (2018). Розвиток подієвого туризму у Демидівському районі Рівненської області. Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень, Матеріали XII Міжнародної науково–практичної конференції аспірантів і студентів. Луцьк: Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки.
- Оласюк, І., & Міщенко, О. В. (2018). Рекреаційні ресурси Любешівського району Волинської області. Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень, Матеріали XII Міжнародної науково–

практичної конференції аспірантів і студентів. Луцьк: Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки.

- Міщенко, О. В. (2018). Трактування терміну сакральний ландшафт. Географічна наука та освіта: від констатації до конструктивізму. Збірник наукових праць. Київ: інститут географії НАН України.
- Міщенко, О. В. (2018). Природоохоронна гідрологічна мережа Волинського Полісся. Регіональні геоecологічні проблеми в умовах сталого розвитку. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції. Рівне: видавець О. Зень.
- Міщенко, О., & Фенко, В. (2019). Храмові комплекси Любомльського району Волинської області. Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів. Матеріали III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Луцьк: Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки.
- Міщенко, О. В. (2019). Культові об'єкти Шацького національного природного парку, як складова розвитку туризму та рекреації. Природно-заповідний фонд Волинської області: освітній аспект: Матеріали обласної науково-практичної конференції. Луцьк: Волинський ІППО.
- Міщенко, О. В., & Магдюк, І. Е. (2019). Культурна спадщина Локачинського району Волинської області: краєзнавчий аспект. Актуальні проблеми регіональних досліджень: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Луцьк: Вежа-Друк.
- Міщенко, О. В. (2020). Сакральна географія: зміст та структура. Сучасні проблеми розвитку природничої географії України, Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (з міжнародною участю). Вінниця: Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського.
- Міщенко, О. В. (2021). Просторова структура сакральних ландшафтів. Культурний ландшафт як географічний феномен: Матеріали Міжнародної наукової конференції. Чернівці: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича.
- Міщенко, О. В. (2021). Трансдисциплінарний підхід у вивченні сакральних ландшафтів. Шацьке поозер'я в контексті змін клімату. Збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 70-річчю від дня народження професора Петліна В. М. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки.
- Міщенко, О. В. (2022). Сакральні джерела Львівської області як об'єкти розвитку туризму і рекреації. Туризм у ландшафті, ландшафт у туризмі, Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (з міжнародною участю). Вінниця: Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського.
- Міщенко, О. В. (2022). Сакральні об'єкти Волинської області як база розвитку туризму. Туризм: міжнародний досвід та національні пріоритети, Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. Житомир: Поліський національний університет.
- Міщенко, О. В. (2023). Культові споруди України як складники сакральної спадщини в умовах війни. Географічна наука та освіта: перспективи й інновації. Збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції. Переяслав (Київ. обл.): Університет Григорія Сковороди в Переяславі, Інститут географії НАН України.
- Петлін, В. М., & Міщенко, О. В. (2021). Прикладне ландшафтознавство. Підручник. Луцьк: Вежа-Друк.

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість: поліпшення стану навколишнього середовища

Охоронні документи на ОПВ:

Рационалізаторські пропозиції

Концепція організації сакральних ландшафтів

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0122U000943; 0117U004199

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Денисик Григорій Іванович
2. Grigoriy I. Denysyk

Кваліфікація: д. геогр. н., професор, 11.00.11

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0941-9217

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

Код за ЄДРПОУ: 02125094

Місцезнаходження: вул. Острозького, буд. 32, Вінниця, Вінницький р-н., 21100, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Божук Тетяна Іванівна
2. Tetiana I. Bozhuk

Кваліфікація: д. геогр. н., професор, 11.00.11

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3776-5106

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Львівський державний університет фізичної культури ім. Івана Боберського

Код за ЄДРПОУ: 34606048

Місцезнаходження: вул. Костюшка, буд. 11, Львів, 79007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бучко Жанна Іванівна

2. Zhanna I. Buchko

Кваліфікація: д. геогр. н., доц., 11.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0066-9284

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Код за ЄДРПОУ: 02071240

Місцезнаходження: вул. Коцюбинського, буд. 2, Чернівці, 58012, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Кирильчук Андрій Андрійович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Кирильчук Андрій Андрійович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Іванов Євген Анатолійович

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна